

עוניה בדרך קצרה יותר מוז אשר דרך הר כריאירי. הטור החל לחזור למצדה בדרך בה בא, בעקבות חולית הסורקים שהתפזרה בשטח.

הבורגים שנשארו עם החניכים הביאו אותם עד למרחק 50 מטר לרגלי המצדה, שם יש הסתעפות שבילים לעין-עוניה. שם הושיבו אותם ותיכו.

★ ★ ★

כתם דם על השמחה

וושכנו את הילדים בהסתעפות בוגרים — לכוון אחד הכוכים מאחורי ה סוללה, שם חנינו לפני היציאה לדרך. המ שיו בספור אחד הבוגרים, שלוח את הטיוול ותורו עם הנערים אל רגלי המצדה. מהס תעפות השבילים אי אפשר היה לראות כריוק את המקום, למרות שהוא נמצא במרחק כמה עשרות מטרים בלבד. תיכף ערוץ שעומקו היה בערך במרחק 20 מטר מהמקום בו השארנו אותם יושבים. הסתכלנו מסביב ובמרחק חמישה מטר, בתוך ערוץ שעומקו כמטר אחד, ראינו גם את יצחק שוכב על גבו, כשידיו פשוטות לאחור, והוא לבוש רק בגופיה ובמכנסיים, כשנצל אחת מנעליו מושלת ליד הגופה.

ניסינו לשפוך על פניהם מעט מים מה מימיות, כדי לראות אם איבדו רק את הכרתם בלבד. אצל איציק היה ברור מיד שהוא מת. הוא שכב בעיניים פקוחות ופה פתוח. בדיקת הדופק של שוע הוכיחה כי גם הוא מת.

חזרנו אל החניכים. לא רצינו שהם ידעו מה קרה. סילקנו אותם מהמקום, והושבנו אותם מאחורי קפליקרקע. ירינו באקדח כדי להזעיק את שאר המחפשים. חוץ מזה ראינו על המצדה שתי דמויות ורצינו להזעיק גם אותן. הן שמעו כנראה את היריות אבל לא ירדו. פחדנו שהמארב שהרג את שוע אולי עוד נמצא בשטח, ולכן פרשנו את הבוגרים המזוינים לחיפוי.

יריית רקטה אדומה כדי להסב את תשור מתלב מאחרי שגראו על המצדה. תורו אלקנה קידר לספר, והתחלתי לטפס לבדי אל המצדה כדי לפגוש את המטיילים. שני בחורים, מטיילים מתנועת עזרה, ירדו לק ראתה. אמרתי להם לרדת דרך שבילי הנחש לאכסניה ולהזעיק את כוחות הבטחון מבאר שבע. מהמקום בו עמדתי ראיתי בבירור את הגופות. ידעתי שאם אעלה את החניכים למצדה הם יבחינו בהן גם כן. לכן החלטנו לחזור לאכסנית מצדה מסביב לצוק.

אמרנו לחניכים שבסביבה אירעה איוו תקרית ולכן אנו נאלצים לחזור. תוך מש מעת חמורה וחיפוי מתמיד מכל העברים, סובבנו את המצדה כמעט בריצה קלה. עם

מסלול הטיוול עד לרגע האסון, כפי ששורטט למען "העולם הזה" בידי המדריכים. במפה: (1) בית-ההארחה שלרגלי המורד המזרחי, ממנו יצא הטיוול ועלה בשבילי הנחש עד לפיכנה, (2) המקום בו נמצאו הנזופות, אחרי הירידה מן המורד המערבי, (3) המקום אליו הגיע טורי המסע כאשר נעצר כדי לחכות לשוע וליצחק, (4) השביל הצדדי, אשר מדריכי הטיוול חשבו תחילה כי השניים עלו עליו במטעות, (5) הגבעה השחורה הנראית בתמונה בעמוד 3, ואשר לרגליה בוצע הרצח.

חשיכה הגענו לאכסניה. סיים אלקנה קידר. ★ ★ ★ **רצח מושדם על תלולית**

כאשר גמרו השוטרים לגבות את עדויותיהם, כבר התרוצצו בשטח אלפי מטיילים. מאות מכוניות חנו למרגלות הצוק ושביל הנחש, המתפתל במעלה המזרחי של המצדה, המה כמו רחוב דיונוגוף ביום שבת לפני-הצהרים. הליקופטר צבאי נחת בקרבה לאכסניה, מוכן להעביר את השוטרים אל המקום בו הושארו הגחיות. אולם כבר אז, בטרם ביקרו במקום הרצח, ידעו החוקרים

כך שהסתעפה החקירה בשטח, כן הלכה תעלומת הרצח וגברת. החוקרים לא מצאו שום רמז, שום הוכחה פשוטה ביותר, שם רעיון שיכול היה להובילם אל מבצעי הרצח. אני סבור שכאן בוצע הרצח המושלם. העיר אחד הקצינים, אילו היינו כאן תיכף אחרי הרצח, אולי היינו עוד יכולים למצוא משהו, אבל אחרי 14 שעות מיטשטשות מספר עקבות.

מאחר שפתרון הרצח לא נמצא במקום עצמו, ניסו החוקרים למצוא במקומות אחרים. לשם כך היה עליהם לאסוף את כל העובדות שבידם, ולנסות על פיהן למצוא פתרונות אפשריים. הדרך הראשונה הובילה אל הגרצחים עצמם.

★ ★ ★ **במקום ציודם ליר מצבה**

יצחק דופשיין היה גבר! כך הגיחו חבריו של הצעיר בן ה-20, את דמותו, במלה אחת בלבד. הוא היה חסון וגבוה, שופע מרץ, תוסס. בנו היחיד של סייבוש ליפשיץ — מי שהיה מראשוני גודר העבודה של טרומפלדור, חבר קיבוץ תל-יוסף במשך שנים רבות ולאחרונה פקיד בהמשבר המרכזי — היה "איציק" בוגר

בית-הספר תיכון חדש בתל-אביב. כשהתגייס לצה"ל, היה סמל-חבלה, השתתף במלחמת סיני.

כשסיים את שירותו הצבאי, נרשם לטכניון כתלמיד הפקולטה להנדסה כימית. את זמנו הפנוי בתל-אביב הקדיש לאגודת נוער לנוער. אגודה זו נוסדה לפני כחמש שנים על ידי תלמידי בתי-הספר התיכוניים בתל-אביב, ביזמתה ובגיבויה של מחלקת-הנוער של עיריית תל-אביב. היא היתה מורכבת ברובה מאנשים שהיו קודם לכן בתנועות נוער מפלגתיות ועובדו. מטרתה היתה טיפול בנוער עזוב ובתלמידים נכים.

היום מונה האגודה כשלוש מאות חברים בתל-אביב. אולם בוגרי האגודה, שעברו את גיל בית-הספר התיכון ויצאו מגדר פעילות באגודה, הם המשיכו להיפגש גם בהיותם בצבא וגם אחרי-כך, בהיותם תלמידי האוניברסיטה או הטכניון. לפני שלוש שנה שבועות ערך כנס האגודה בנתניה, שם הפכה לתנועת-נוער ארצית. בוגרי ה-אגודה התאגדו באגודה רשומה, שקראה ל-עצמה חטיבת בוגרי נוער לנוער ושמטרתה העשומה היתה לסייע בידי האגודה הצעירה. איציק, שהיה מדריך ותיק והירבה לטיל, ראה כדבר מובן מאליו גם את הצטרפותו לטיול למצדה. למרות שמשפחתו היתה שרויה באבל, אחרי שדודו נפטר בערב חג-הפסח, הוא יצא לטיול. הוא לא היה בין המדריכים האחראים לטיול, אלא בין הבוגרים, 15 במספר, שהצטרפו כדי להחת כוח-אבטחה. אף על פי כן הוא "לקח את העניינים בידיים", כפי שהגדירו זאת חבריו. הוא לא ישב אף רגע במקום אחד, דאג לכל מיני פרטים קטנים, התנדב לכל מיני עבודות. הוא התלווץ עם כל אחד, היה הראשון שפצה בשיר, התנהג בחופשיות עם חבריו והחניכים גם יחד. "שויצר", היו הבנות הצעירות מתלחשות בהערצה. "צי-לייגר", היו חבריו השקטים יותר מקנתרים אותו.

20 קילומטר לפני סדום, נעצרו המכוניות שהובילו את הטיול במצפה תמה, שם ירדו המטיילים כדי להתבונן בנוף. "איציק רצה דחקה להצטלם ליד המצבה במקום" נזכר אחד מחבריו לאחר מכן, "אבל הנהג קרא אליו: אתה רגיל תמיד להצטלם ליד מצבות, והוא ירתי על הרעיון". לפני העליה למצדה הוא עבר בעצמו בין שורות החניכים, בדק את תרמיליהם ואת מימיות המים שלהם, לקח את מקלע הברן כדי לשאתו בעליה ובירייה מהמצדה.

★ ★ ★ **בירון, פסיכולוגיה וגט**

ווע אטינגר (20), היתה טיפוס שונה לגמרי מיצחק. היא היתה מסוג הנע"רות המסוגרות והשקטות, נערה רצינית וחברותית, שלא הירבתה לצאת לטיולים. בתו של שלום אטינגר, לשעבר עורך הירחון טרקלין, ולאחרונה מנהל בית-הספר התיכון בחדרה, סיימה שוע את בית-הספר התיכון גאולה, שם נמנתה בין מייסדי אגודת נוער לנוער.

כמדריכה בנוער לנוער עבדה שוע בין ילדי השטח הגדול ביפו, עברה הכשרה ל-טיפול בנפגעי-שיתוק, וביקץ עבדה בקיטנה של ילדים משותקים, אף סיימה בהצטיינות קורס לעזרה-ראשונה. היא ראתה את עצמה בעתיד כעובדת סוציאלית, שיעודה לעזור לנוער עזוב ומוכה-גורל, תחילה אף בשבה ללמוד בבית-ספר לאהיות סוציאליות, אולם מאוחר יותר החליטה לקבל הכשרה מעמיקה יותר, להשתלם בפסיכולוגיה באוניברסיטה.

כנערה אהבה שוע לכתוב סיפורים ושי-ריים, כמה מהם ראו אור בעתוני ילדים, כהארץ שלנו. מלבד השירים והסיפורים ה-רציניים שכתבה, חיברה מעת לעת גם חרוזים קלים. כשהיתה שוע נערה בת 16, זכה אחד משייריה בפרס ראשון בתחרות שירים על הנושא "השמירה", שערך דו-שבועון הגדנ"ע, במחנה גדנ"ע. היה זה סיפור בחרוזים על זוג המבלה לילה בשמירה:

"שקט, דממה. הרוח לוחשת / חושך. דמויות וקתות של רובים. / תן מילל. לטאה מגששת / ירח משקיף אל מול שני ירי-בים. / לו — בוז בעיניים. / לה — הולם בלב. / הוא — בולם השפתיים. / היא — כבשן מגדף: נו לאי-צלה. זה איום ונורא, / בחושך, בלי ספר ועם בחורתי. / היאך זה העזת לצאת אל הלילה, / בלי פרויד החכם עם עלמה לטייל?"

אך לפתע צוחק הוא בפה ומבט / וממ-שיך לדבר על קולנוע ובי. / על גינה, מרליין, על קלארק גיבל, זיאנט; / על פגי-שה ושיודך, נשואים וגם גט. / היא מופת-תעת פוערת הלוע כדו: / מנסה לחינם ל-עכל זה הפלא. / לא ידעתי שפרויד ובירון

נשק ושוויץ

התמונות האחרונות לפני האסון, שצולמו על-ידי מטיילי נוער לנוער, בסרט שנמסר על-ידם למערכת העולם הזה. מימין נראים התלמידים דויד מוטייק ואטור ניידים ומשמאל גליה גיינר ומירי, כשהם מצטלמים לואוה עם הרובים הקאנדיים שהיו ברשות המטיילים, אותם קיבלו מידי המשטרה.